

Тържеството е започнало още на 21 вечерта съ представянето на драмата „Хъшове“, отъ Ив. Вазовъ, въ „Славянска беседа“ отъ трупата „Сълза и Смѣхъ“. Предаваме го, както е описано въ в. „Миръ“¹⁾ и в. „Държавенъ вестникъ“²⁾, а именно: „Въ недѣля сутриньта, 22 октом. 1895 г., следъ божествената служба, въ църква „Св. Кралъ“ се отслужи панихида за успокоение душата на дякона Игнатия — Левски, следъ което процесията тръгна отъ съборната площадъ къмъ паметника по улицитѣ: Дондуковъ, Търговска, Александровския площадъ, Цариградска и бул. Фердинандъ по следния редъ: музиката, сподвижницитѣ на Левски съ знамето, ученици, роднинитѣ на Левски, министритѣ, народнитѣ представители, столичното кметство, окръжни комисии и кметства отъ провинцията съ вѣнцитѣ, г-да офицеритѣ отъ гарнизона, висшитѣ чиновници, професоритѣ, учителитѣ, опълченското д-во „Левски“, Инженерното д-во, д-во „Юнакъ“, д-во „Соколъ“, д-во „Чехъ“, Хърватската за друга, Нѣмското благотворително д-во, Италианското д-во, Швейцарското д-во, еснафитѣ и гражданитѣ. При паметника множество дочака възторжено Н. Ц. В. Княза, който дойде съ блѣсъкъ съ военната си и гражданска свити, и бѣше поздравенъ съ ентузиазъмъ отъ нареденитѣ край паметника войски.

Духовенството отслужи молебень, следъ който председателятъ на Комисията Ив. Грозевъ произнесе речъ и помоли Н. Ц. В.

1) Брой 162 отъ 1895 г.

2) Брой 234 отъ 1895 г.

Княза да благоволи и открие паметника. При изпълнение отъ военната музика на „Колъ Славенъ“ и при топовенъ салютъ, Н. Ц. В. Князътъ, следъ като опъна дветѣ върви, и платната, съ които бѣше обвитъ паметника, паднаха, обяви последния за откритъ съ думитѣ: „Отъ името на българския народъ, Азъ откривамъ този паметникъ, въздигнатъ въ споменъ на единъ отъ най-идеалнитѣ герои по нашето възраждане и освобождение. Нека този славенъ деецъ за свободата и правдата, този самоотверженъ патриотъ служи за примѣръ на всички. Нека този паметникъ бжде свидетелъ за народната признателность и служи за насърчение при изпълнение дълга къмъ отечеството“.

Духовенството поръси паметника съ света вода, хорътъ на Рендова и Николаева изпѣ пролога, композиранъ за случая отъ Рендова, а следъ това Стоянъ Заимовъ държа речъ, съ която описа личността на Левски. Следъ това военната музика изсвири българския химнъ, поднесоха се повече отъ сто вѣнци и паметникътъ се предаде на Софийския кметъ. Вечерта въ „Славянска беседа“ се даде банкетъ отъ почитателитѣ на Левски въ честь на роднитѣ му. Праздненството се свърши съ освѣтление и народно увеселение“.

На край, ще трѣбва да отбележимъ, че по случай откриването на паметника, Комисията издала и пунала за проданъ написания отъ Ст. Заимовъ животописенъ очеркъ за Василь Левски, и приготвила особени паметни знакове, които били раздадени само на сподвижницитѣ на последния.